

СТАНОВИЩЕ

ОТ

доц. д-р Полина Михова Михова - Павлова
професионално направление 7.4 „Обществено здраве“
департамент „Здравеопазване и социална работа“, НБУ

относно

дисертационния труд на Хава Орцева

на тема: *„Изграждане на модели за електронно здравеопазване в Република България“*

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по
професионално направление 3.7. **Администрация и управление**

Заповед № 869/18.03.2025 г.

Съответствие на процедурата на законовите изисквания

Според представените документи процедурата изпълнява изискванията на нормативната уредба в тази област – Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и на Правилника за неговото прилагане в Югозападен университет „Неофит Рилски“. Спазени са всички законово установени срокове, като дисертантката Хава Орцева изпълнява минималните национални изисквания за присъждане на ОНС „доктор“, удостоверени чрез съответната справка.

Обобщени данни за научната продукция на кандидата

Хава Орцева е докторант в редовна форма на обучение към докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство (мениджмънт на публичната сфера)“ в катедра „Национална сигурност и публична администрация“ на Правно-исторически факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“. Кандидатката е автор на четири научни публикации, три, от които самостоятелни и една - в съавторство с научния ѝ ръководител. Статиите са **в тясна връзка с темата на дисертационния труд**, проследяват неговата логика и допринасят за популяризирането на резултатите от изследването.

Авторефератът отговаря на изискванията и коректно отразява основните моменти, тези, резултати, както и научните и практическите приноси на дисертацията. Той е написан ясно и систематично. Основните елементи на изследването са представени в синтезиран вид.

Научна значимост и приноси на изследването

Темата на дисертационния труд е **изключително актуална и навременна**, тъй като разглежда дигитализацията на здравния сектор – ключов приоритет както в национален, така и в европейски и глобален контекст. Дисертантката поставя акцент върху **необходимостта от законово обезпечено и стратегически структурирано внедряване на електронни здравни модели в България..**

Трудът е добре структуриран – включва четири обособени глави с ясен логически преход и теоретична дълбочина.. В дисертацията си Хава Орцева използва 144 библиографски източника, които могат да бъдат обособени в четири основни категории:

научна литература (книги и монографии), научни статии, нормативни документи и онлайн/институционални ресурси (WHO/СЗО/ документация). Подборът на литературата е широк, многоаспектен и адекватно съобразен с тематиката на електронното здравеопазване. Авторката демонстрира **задълбочено познаване на материята**, както от изследователска, така и от практическа гледна точка, базирана на нейния професионален опит като лекар.

Структура и съдържание на дисертационния труд

Уводната част ясно обосновава актуалността на темата, формулира **обект, предмет, цели и задачи на изследването**, и очертава **неговата научна и приложна значимост**. Подчертана е нуждата от **хармонизиране на националното законодателство с европейските регулации** в сферата на електронното здравеопазване.

Посочена е целта на изследването, а именно анализ и оценка на модели за електронно здравеопазване в България, която е ясно формулирана и последователно защитена чрез детайлно изброени организационни и изследователски задачи. Изследването има както теоретично, така и практическо измерение, особено в частта за анкетното проучване, проведено сред пациенти.

Глава първа е посветена на теоретичен преглед на електронното здравеопазване – историческо развитие, ключови понятия, форми и инструменти. Разгледани са **електронни досиета, телемедицина, мобилни приложения, AI и блокчейн технологии**, с акцент върху интердисциплинарността и информационната сигурност.

Глава втора разглежда международното сътрудничество в областта на електронното здравеопазване. Анализират се **ролята на СЗО и ЕС, трансграничният обмен на здравни данни** и свързаните предизвикателства, включително киберсигурност и стандартизация.

Глава трета се фокусира върху състоянието и предизвикателствата пред електронното здравеопазване в България. Описан е напредъкът по въвеждането на електронни рецепти, телемедицина и здравни досиета, но и съществуващите проблеми като липса на интегрирани системи, слабата дигитална култура и неравномерна нормативна уредба. Дисертантката аргументира нуждата от национална стратегия, по-добро финансиране и законодателна хармонизация. Главата демонстрира аналитичен подход и ясно разбиране на спецификите на българския контекст.

Глава четвърта представя резултатите от проведено уеббазирано емпирично проучване сред потребители на здравни услуги относно нагласите им към електронното здравеопазване. Приложената методология е разнообразна и адекватна – включва хронологичен, правен, системен и сравнителен анализ, анкетно проучване с коректно попълнени 105 анкетни карти, статистически методи и SWOT анализ. Този интердисциплинарен подход позволява постигането на поставените цели и задачите в дисертацията. Резултатите показват по-скоро положително отношение към дигитализацията, с резерви спрямо телемедицината и притеснения относно сигурността. Главата обогатява теоретичните изводи с реални данни и предлага практически насоки за подобрене на сектора.

Научни и научно-приложни приноси

Сред основните научни и научно-приложни приноси се открояват:

Научни приноси:

- Дефиниране на понятието „модел на електронно здравеопазване“ с акцент върху връзката между нормативната уредба и практическото приложение;
- Анализ на европейската и международна нормативна рамка в сравнение с българското законодателство;
- Извеждане на предизвикателствата пред хармонизацията на българската нормативна база с европейските стандарти.

Научно-приложни приноси:

- Предложения за нормативни и управленски мерки за въвеждане на електронно здравеопазване;
- Представяне на модел за анализ на нагласите на пациентите към дигитализацията на здравните услуги;
- Резултати от емпирично изследване, които могат да бъдат използвани от институции в сектора на здравеопазването.

Критични бележки и препоръки

Предложение за бъдещи изследвания: да се обърне по-задълбочено внимание на правните аспекти, свързани със защитата на лични данни, внедряването на AI технологии и въпросите на етичната регулация в дигиталната среда.

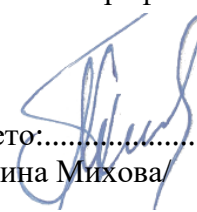
Заклучение

В заключение бих желала да подчертая, че представеният за защита дисертационен труд е едно оригинално изследване, което притежава качествата на докторска дисертация и демонстрира научния потенциал на авторката. Представеният дисертационен труд на тема **„Изграждане на модели за електронно здравеопазване в Република България“**, отговаря на всички изисквания, формулирани в ЗРАСРБ, както и на вътрешните правила на ЮЗУ за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

Въз основа на гореизложеното, давам положителна оценка и ще гласувам „ЗА“ присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.7. Администрация и управление на Хава Орцева.

07.04.2025 г.

Изготвил становището:.....
/доц. д-р Полина Михова

OPINION

from

assoc. prof. Polina Mihova Mihova – Pavlova, PhD

professional field 7.4 "Public Health"

Department of Health Care and Social Work, NBU

of dissertation

with topic: ***"Development of Models for eHealth in the Republic of Bulgaria"***

PhD student: Hava Ortseva

Scientific supervisor: assoc. prof. Rosica Doynovska, PhD

for obtaining the educational and scientific degree **"Doctor"** in

professional field **3.7. Administration and Management**

Order No. 869/18.03.2025

Compliance of the procedure with legal requirements

According to the submitted documentation, the procedure meets the minimum national requirements as stipulated in Article 2b of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria (LDASRB), as well as the corresponding Regulations for its implementation at Southwestern University "Neofit Rilski". All legally prescribed deadlines have been observed, and the doctoral candidate, Hava Ortseva, satisfies the minimum national criteria for the award of the educational and scientific degree "Doctor".

Summary data on the candidate's scientific production

Hava Ortseva is a full-time PhD student at the Doctoral Program "Organization and Management outside the Sphere of Material Production (Public Sphere Management)" at the Department of National Security and Public Administration of the Faculty of Law and History of the Neofit Rilski University of Southwestern Europe. The candidate is the author of four scientific publications, three of which are independent and one is co-authored with her supervisor. The articles are **closely related to the topic of the dissertation**, trace its logic and contribute to the popularization of the research results.

The abstract meets the requirements and correctly reflects the main points, theses, results, and scientific and practical contributions of the dissertation. It is written clearly and systematically. The main elements of the research are presented in a synthesized form.

Scientific significance and contributions of the study

The dissertation addresses a highly relevant and timely topic—the digitalization of the healthcare sector—which is a key priority at national, European, and global levels. The research emphasizes the importance of a legally grounded and strategically structured implementation of e-health models in Bulgaria.

The work is well-organized, comprising four distinct chapters that demonstrate clear logical progression and theoretical depth. In her dissertation, Hava Ortseva draws upon 144 bibliographic sources, categorized into four main groups: academic literature (books and

monographs), scientific articles, regulatory documents, and online/institutional resources (including WHO publications). The selection of sources is extensive, diverse, and appropriately aligned with the subject of eHealth.

The author exhibits a comprehensive understanding of the topic from both a scholarly and practical perspective, enriched by her professional experience as a physician.

Structure and content of the dissertation

The introductory section clearly substantiates the relevance of the chosen topic, formulates the object, subject, aims, and objectives of the research, and outlines its scientific and practical significance. Particular emphasis is placed on the need for harmonizing national legislation with European regulations in the field of eHealth.

The overall aim of the study—to analyse and evaluate models of eHealth in Bulgaria—is clearly articulated and consistently pursued through a set of well-defined organizational and research tasks. The dissertation successfully combines theoretical insight with practical relevance, particularly evident in the section presenting the empirical survey among patients.

Chapter One provides a theoretical overview of eHealth, including its historical development, key concepts, forms, and tools. It discusses components such as electronic health records, telemedicine, mobile applications, artificial intelligence, and blockchain technologies, with special attention to their interdisciplinary nature and implications for information security.

Chapter Two explores international cooperation in the field of eHealth. It examines the roles of the WHO and the European Union, focusing on cross-border health data exchange and associated challenges such as cybersecurity, standardization, and regulatory alignment.

Chapter Three concentrates on the current state and challenges of eHealth in Bulgaria. It reviews advancements in electronic prescriptions, telemedicine, and digital health records, while also highlighting persistent issues such as the absence of integrated systems, insufficient digital literacy, and fragmented regulatory frameworks. The author convincingly argues for the development of a national strategy, enhanced funding mechanisms, and harmonized legislation. The chapter reflects a strong analytical approach and a nuanced understanding of the specific Bulgarian context.

Chapter Four presents the results of a web-based empirical study examining patients' attitudes toward eHealth. The applied methodology is diverse and appropriate, encompassing chronological, legal, systematic, and comparative analysis, a structured questionnaire with 105 valid responses, statistical techniques, and a SWOT analysis. This interdisciplinary approach supports the successful fulfilment of the dissertation's objectives. The findings reveal generally positive attitudes toward digitalization, accompanied by some reservations about telemedicine and concerns regarding data security. The chapter bridges theoretical insights with real-world data and offers practical recommendations for improving the sector.

Scientific and applied contributions

The main scientific and applied contributions include:

Scientific contributions:

- Definition of the concept of an eHealth model, with particular emphasis on the relationship between the regulatory framework and its practical implementation;

- Analysis of the European and international regulatory frameworks in comparison with Bulgarian legislation;
- Identification of the key challenges to harmonizing the Bulgarian regulatory base with European standards.

Scientific and applied contributions:

- Proposals for regulatory and managerial measures aimed at facilitating the introduction of eHealth;
- Development and presentation of a model for analyzing patients' attitudes towards the digitalization of healthcare services;
- Empirical findings that may serve as a useful resource for health sector institutions and policy makers.

Critical comments and recommendations

It is recommended that future research place greater focus on legal aspects related to the protection of personal data, the integration of AI technologies, and the ethical regulation of healthcare in the digital environment.

Conclusion

In conclusion, I would like to emphasize that the dissertation presented for defense is an original scholarly work that meets the standards expected of a doctoral thesis and demonstrates the author's scientific potential.

The dissertation titled "*Development of Models for eHealth in the Republic of Bulgaria*" complies with the requirements outlined in the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria (LDASRB), as well as the internal regulations of the Southwestern University "Neofit Rilski" for awarding the educational and scientific degree **Doctor**.

Based on the above, I find that the submitted dissertation fully meets the necessary academic and legal criteria, and I recommend that the scientific jury award **Hava Ortseva** the educational and scientific degree **Doctor** in the professional field 3.7. *Administration and Management*.

07.04.2025 г.

Prepared by :.....
/ Assoc. Prof. Polina Mihova, PhD/

